Základní škola Lipenec, okres Louny, příspěvková organizace
IČO: 49123645, ☎ 415 696 249
www.zs-lipenec.eu

Školní plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty 2019/2020

Autorka: Mgr. Jitka Machová

Obsah

Úvod ... 3
Informační zdroje ... 3
Cílové skupiny ... 3
Očekávané výstupy ... 4
Rozvíjení klíčových kompetencí ... 4
Metody a prostředky realizace EVVO ... 5
Personální zajištění ... 8
DVPP ... 8
Materiální, prostorové a finanční zajištění ... 8
Spolupráce školy s ostatními subjekty ... 9
Celoškolní projekty krátkodobého charakteru ... 9
Dlouhodobé projekty a spolupráce s organizacemi ... 9
Podmínky pro rozvoj EVVO na škole ... 10
Závěr ... 10

Úvod

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) vede k myšlení a jednání, které je v souladu s životním prostředím tak, aby se udržela jeho kvalita i pro budoucí generace.

Prostřednictvím EVVO:

- rozvíjíme znalost a chápání životního prostředí,
- řešíme problémy týkající se životního prostředí a formujeme kladné postoje k životnímu prostředí,
- zvyšujeme povědomí a informovanost o otázkách životního prostředí,
- procvičujeme způsoby získávání a hodnocení informací, přičemž respektujeme ekonomické, sociální i ekologické aspekty problému,
- učíme kritickému myšlení a umožňujeme zapojení se do řešení problémů a přijímání opatření ke zlepšení životního prostředí,
- poskytujeme odborné rady a doporučení,
- přibližujeme šetrné životní standardy a to vše ve smyslu udržitelného rozvoje.

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je především důležitým preventivním nástrojem ochrany životního prostředí.

Informační zdroje

Program EVVO je zpracován především na základě Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025 a metodického pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty č. j. 16745/2008 – 22.

Program EVVO vychází z učebních dokumentů ZŠ Lipenec, z krajské koncepce EVVO a z analýzy podmínek školy.

Rozsah a realizaci EVVO a další pojmy týkající se životního prostředí vymezuje zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, §13 zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zastřešujícím zákonem zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí.

Cílové skupiny

V naší škole uplatňujeme výchovu a vzdělávání EVVO na úrovni:

- žáci a žákyně ZŠ s dosahem na rodinné příslušníky
- učitelé a vychovatelé ZŠ
- provozní zaměstnanci ZŠ

Cíle EVVO

Procvičování žáků v hledání různých úhlů pohledu, zamýšlení se nad problémy a samostatném rozhodování na základě modelových situací a racionálních vědecky podložených argumentů.

Očekávané výstupy

Žák by měl:

- znát základní pravidla související s ochranou přírody,
- orientovat se v problematice ochrany životního prostředí,
- zapojovat se aktivně do ochrany přírody,
- znát základní podmínky života a možnost jeho ohrožení,
- chovat se odpovědně vůči prostředí,
- dodržovat zdravý životní styl,
- vyhledávat informace týkající se životního prostředí a přistupovat k nim z pohledu kritického myšlení,
- zamýšlet se nad každodenním počínáním člověka z pohledu spotřebitele se zřetelem na ekonomiku, sociální oblast a ekologii (hodnota životního prostředí, ekonomické zhodnocení ochrany životního prostředí, …),
- pochopit, že řešení ochrany životního prostředí nejsou jednoduchá a často nelze správná řešení najít,
- aktivně ovlivňovat své okolí k prosazování ochrany životního prostředí.

Rozvíjení klíčových kompetencí

V oblasti kompetencí k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální:

- aktivně využívat kooperativní a komunikační dovednosti jako nástroje pro řešení problémů životního prostředí,
- hledat různé varianty řešení problémů životního prostředí,
- schopnost kriticky posuzovat a vyhodnocovat informace související s životním prostředím.

V oblasti pracovní kompetence:

- osvojit si praktické dovednosti pro chování a pobyt v přírodě i při zacházení s přírodou a uplatňovat je v každodenním životě,
- uplatňovat principy udržitelného způsobu života v občanském a pracovním jednání (odpovědně a ekonomicky nakládat s přírodními zdroji a odpady v souladu se strategií udržitelného rozvoje, minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí).

V oblasti kompetence občanské:

- znát z vlastní zkušenosti přírodní a kulturní hodnoty ve svém okolí, chápat příčiny a následky jejich poškozování, rozumět jedinečnosti svého regionu a jeho potřebám,
- uvažovat v souvislostech, vnímat závislost rozvoje lidské společnosti na přírodě a na stavu životního prostředí, porozumět zákonitostem biosféry, ekonomické, sociální a ekologické provázanosti světa, problémům životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a jejich příčinám,
- orientovat se ve vývoji vztahu člověka a přírody a poučit se z problémů životního prostředí od minulosti až po současnost a v tomto kontextu pak uvažovat o budoucnosti,
- odpovědně jednat vůči přírodě a prostředí v každodenním životě a aktivně a kvalifikovaně se účastnit ochrany životního prostředí včetně zapojení do souvisejících veřejných diskusí a rozhodovacích procesů o využívání krajiny,
- projevovat pokoru, úctu k životu ve všech jeho formách a k hodnotám, které neumí vytvořit člověk, oceňovat svébytnou hodnotu a krásu přírody a krajiny, vnímat a být schopen hodnotit různé postoje k postavení člověka v přírodě a k chování člověka vůči přírodě.

Metody a prostředky realizace EVVO

- Vyhledávání materiálů a informací při projektovém vyučování. Řešení problému samotnými žáky při problémové výuce (odpovědné osoby: vyučující předmětů).
- Zájezdy, exkurze, školy v přírodě (odpovědné osoby: vedení školy, koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci).
- Filmy, přednášky, výstavy (odpovědné osoby: pedagogičtí pracovníci).
- Zařazování prvků environmentální výchovy do všech vyučovacích oblastí (odpovědné osoby: vyučující předmětů).
- Přímé učení ve venkovním terénu, poznávání okolního prostředí v regionu – přírodní a kulturní zajímavosti, vycházky, výlety (odpovědné osoby: vyučující předmětů a ostatní pedagogičtí pracovníci).
- Využití přírodovědné naučné stezky (odpovědné osoby: vyučující předmětů a ostatní pedagogičtí pracovníci).
- Práce na školním pozemku (odpovědné osoby: vyučující předmětů, provozní zaměstnanci).
- Aktivní péče o okolí školy (odpovědné osoby: vyučující předmětů, provozní zaměstnanci).
- Školní ekologické projekty - Světový den zvířat, Den Země, Den stromů (odpovědné osoby: koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci).
- Soutěže, vycházky do přírody (odpovědné osoby: vyučující předmětů, koordinátor EVVO, ostatní pedagogičtí pracovníci).
- Využívání výukových programů a pracovních listů středisek ekologické výchovy (odpovědné osoby: vyučující předmětů a ostatní pedagogičtí pracovníci).

- Návštěvy zoologických zahrad, využívání jejich výukových programů (odpovědné osoby: koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci).
- Stravování, zdravá výživa - ovoce do škol, dotované mléčné výrobky (odpovědné osoby: management školy, vedoucí školní jídelny).
- Konzultace a vedení dalších pedagogických pracovníků při plnění EVVO. Nástěnka EVVO (odpovědné osoby: koordinátor EVVO).
- Technická a organizační opatření přispívající k ekologizaci provozu školy:
    - úspora el. energie, vody, tepla;
    - snížení emisí (modernizace kotelny, používání hromadné dopravy)
    - snížit energetickou náročnost budovy školy (zateplení, výměna oken)
    - třídění odpadů;
    - dodržovat ve škole a v jejím okolí nekuřáckou zónu;
    - péče o zeleň v budově školy, na školním pozemku a v okolí školy
    - péče o interiér a exteriér školy z hlediska funkčnosti, zdravého prostředí a estetiky

  (odpovědné osoby: management školy, provozní zaměstnanci, koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci, vedení obce).
- Dodržovat hygienické návyky: větrání, pitný režim, přezouvání (odpovědné osoby: koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci).
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků (odpovědné osoby: management školy, pedagogičtí pracovníci).
- Spolupráce s rodiči (odpovědné osoby: management školy, třídní učitelé, koordinátor EVVO).
- Olympiády a soutěže (odpovědné osoby: vyučující předmětů).
- Modernizace přírodovědného kabinetu (odpovědné osoby: management školy, koordinátor EVVO).
- Vybudování a vybavení přírodovědné učebny (odpovědné osoby: management školy, koordinátor EVVO).
- Materiální vybavení knihovny knihami a časopisy s environmentální tématikou (odpovědné osoby: management školy, koordinátor EVVO, vedoucí knihovny).
- Propagace školy EVVO: školní web, sociální sítě, noviny časopisy (odpovědné osoby: management školy, Koordinátor EVVO, pedagogičtí pracovníci).
- Začlenění průřezových témat do jednotlivých předmětů (odpovědné osoby: vyučující předmětů).

– EVVO se jako průřezové téma propojuje se vzdělávacím obsahem těchto konkrétních vyučovacích předmětů na 1. i 2. stupni ZŠ

Prvouka, přírodověda, přírodopis – v průběhu celého roku a to ve všech ročnících, témata vztahů člověka a přírody; škola a blízké okolí; příroda a roční období; ekosystémy – les, louka, sad, zahrada, pole, vodní plochy; život rostlin a živočichů v rámci ročních období; práce s atlasy živých organizmů; péče o domácí zvířata; zelenina a ovoce – sklizeň, význam;

péče o volně žijící živočichy; bezpečnost a chování v přírodě; půda a péče o ní; sféry Země a jejich význam; biodiverzita; rovnováha v přírodě; pohyb a zdraví; výživa a zdraví

Zeměpis - široké využití zejména témata: člověk a krajina. Vlivy dopravy, energetika, vlivy průmyslu na okolní krajinu, atmosféra a její ozónová vrstva, životní prostředí v různých částech naší planety, globální problémy Země, chráněná území v ČR a ve světě, cestovní ruch a jeho vliv na krajinu, poškozování sfér Země, biocenózy, synergetika prostředí se zájmy člověka, nebezpečí povodní, požárů (ochrana člověka za mimořádných situací)

Chemie - voda, vzduch, plasty, čisticí prostředky, kyselé deště, nebezpečný odpad, využití tříděného odpadu, recyklace, pesticidy v zemědělství, paliva, energetika, mimořádné situace a ochrana zdraví člověka (havárie, úniky chemikálií, jaderné nebezpečí…)

Fyzika - rozpínavé plyny, úspora elektřiny, alternativní energetické zdroje, fyzikální zákony, jaderná fyzika

Matematika - praktické úkoly a slovní úlohy s tematickým zaměřením na ekologii a zdravou životosprávu (počty možných lineárních následků lidské činnosti, produkce odpadů, statistika)

Výchova ke zdraví - zdravá výživa (nízkoenergetická strava s vysokými nutričními hodnotami základních složek potravy a stopových prvků) přírodní léčba nemocí, zdravý životní styl (sport, pohyb v přírodě), šetření domácností (voda, energie), biologický odpad, kompostování, třídění odpadů, každodenní péče o domácnost a životní prostředí

Občanská výchova - vztah člověka k přírodě, aktuální události a zprávy ze světa, konzumní způsob života, přírodní katastrofy a kulturní, sociální a válečné konflikty a cesta k řešení

Cizí jazyky - texty a rozbory aktuálních témat s náměty o životním prostředí, ekologii, ochraně lesů a zvířat, pojmy a slovíčka k tématu, globální problémy v cizojazyčných zemích, imigrace chudého obyvatelstva do anglosaských zemí, multikulturní tolerance

Český jazyk - slohové práce na ekologická témata, vlastní názor k tématu životního prostředí, diktáty a slovní cvičení + čítankové texty s ekologickým námětem

Pracovní činnosti - práce s přírodními materiály, úklid okolí školy (sběr odpadků a údržba zeleně), pobyt mimo budovu školy za příznivého počasí, zvelebování blízkého okolí

Výtvarná výchova - objevování světa přírody; pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata); tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku)

Tělesná výchova - tělesná hygiena a zdravý styl života, výchova k sportovním aktivitám a pohybu v přírodě

Dějepis - trvale udržitelný rozvoj, péče o kulturní dědictví, historie přírody a její ochrany, kolonizace, objevné cesty, následky působení člověka na přírodní svět a jeho obyvatele, poučení se na chybách svých předchůdců a ochrana před jejich opakováním, historie katastrof

Družina - celostní výchovný proces ke zvelebování školy, sběru a třídění odpadů, přírodnin, materiálu, vycházky do přírody, školy v přírodě, práce na pozemcích, úspory energie a alternativní zdroje

Personální zajištění

Ředitelka školy jmenuje do funkce koordinátora EVVO. Koordinátor po svém jmenování připravuje Školní program EVVO. Stanovuje hlavní cíle a oblasti EVVO s ohledem na situační analýzu školy, koncepci školy a místní podmínky pro EVVO, a to vždy ve spolupráci s ostatními pedagogickými i nepedagogickými pracovníky a vedením školy. Dlouhodobý program EVVO koordinátor doplňuje Ročním plánem EVVO. Do něj zahrnuje harmonogram konkrétních aktivit integrujících jednotlivé předměty, přehled environmentálních aktivit, zájmových útvarů, projekty ekologizace provozu školy a spolupráce s okolím apod. Roční plán vždy na konci školního roku vyhodnocuje a na základě jeho závěrů vytváří další plán pro nadcházející školní rok. S ohledem na školní dlouhodobý i roční program EVVO zařazují pedagogové environmentální výchovu průběžně do výuky a podílejí se na realizaci projektů a dalších aktivit. Koordinátor EVVO poskytuje pedagogům potřebné materiály, informace či kontakty.

DVPP

- Ředitelka školy umožní koordinátorovi EVVO doplnění odpovídající kvalifikace k výkonu specializačních činností v oblasti environmentální výchovy.
- S ohledem na finanční možnosti školy je zajišťováno vzdělávání ostatních pedagogů v oblasti EVVO se zaměřením na pochopení významu environmentální výchovy, motivaci učitelů a na praktickou aplikaci metod a postupů v rámci jednotlivých předmětů.

Materiální, prostorové a finanční zajištění

Materiální

- metodické materiály – pracovní listy, ekologické hry a náměty do hodin
- literatura s tématikou EVVO
- pomůcky – nástěnné obrazy
- výukové programy na PC
- výuková DVD

Prostorové

- školní zahrada a okolí školy

- venkovní učebna

Finanční

- finanční prostředky školy (zajišťování pomůcek, DVPP)
- finanční prostředky zřizovatele
- podpora organizací
- projekty MŠMT

Spolupráce školy s ostatními subjekty

- spolupráce s Mysliveckým sdružením
- spolupráce se ZOO v Ústí nad Labem, Zooparkem v Chomutově
- spolupráce s Bílinskou přírodovědnou společností
- spolupráce se zřizovatelem
- spolupráce se společnostmi EKOKOM, ECOBAT, Cart4Future
- spolupráce se společností Recyklohraní, Tonda obal

Celoškolní projekty krátkodobého charakteru

- Světový den zvířat - sběr přírodnin (září - listopad)
- Zahájení sběru starého papíru, plastů, PET víček, drobného elektra, mobilních telefonů
- Program společnosti Recyklohraní – Recyklace hrou
- Výroba „podzimníčků“ – celoškolní soutěž – práce s přírodním materiálem – výzdoba školy
- Úklid okolí školy
- Den stromů – výtvarná soutěž.
- Vyhodnocení sběru přírodnin
- Beseda.
- Krmení ptactva
- Světový den vody - fotografická soutěž
- Den ptactva - odchyt a kroužkování ptáků
- Den Země – úklid v údolí Hasina (PP)
- Světový den životního prostředí - úklid okolí školy

Dlouhodobé projekty a spolupráce s organizacemi

Celoroční projekt Recyklohraní

Celoškolní projekt Tonda obal

Sběr vybitých baterií, drobných elektrospotřebičů, mobilních telefonů, EKO Abeceda, sběr starého papíru a PET víček, hliníku

Spolupráce s ECM a ekologickým centrem Dymnivka Postoloprty. Navázání spolupráce s Bílinskou přírodovědnou společností a správou CHKO České středohoří.

Den Země

Využívání venkovní třídy

Projekt Zdravá 5 – zdravá výživa

Péče o školní zeleň

Podmínky pro rozvoj EVVO na škole

Silné stránky

- environmentální výchova je zařazována do jednotlivých předmětů jako průřezové téma
- zapojení tématiky EVVO do projektů školy
- možnost třídění odpadů (papír, plast, ALU obaly)
- sběr a třídění baterií, drobného elektra, mobilních telefonů, PET víček
- ochota spolupráce pracovníků školy
- používání moderních metod a forem výuky
- podpora sebevzdělávání učitelů vedením školy
- možnost školy spolupráce s ekologickými centry v okolí obce
- účast koordinátora na vzdělávacích seminářích
- menší množství žáků ve třídách
- možnost výuky ve venkovních prostorách
- snaha o pravidelné zařazování čerstvých potravin ve školní jídelně

Slabé stránky

- nezájem některých žáků o akce pořádané v rámci EVVO
- nezájem žáků o mimoškolní aktivity
- nedůslednost ze strany žáků a pracovníků školy při třídění odpadů
- malá časová dotace v některých předmětech na realizaci EVVO
- chybějící finance na ohodnocení pedagogických pracovníků
- dopravní dostupnost k lokalitám a jejich časová náročnost
- chybí odborná učebna a laboratoř k výuce
- nevyužívání pouze ekologických prostředků
- neekologická kotelna
- chybějící úsporné zářivky mimo kmenové třídy
- nemožnost třídění biodpadu

Závěr

Environmentální vzdělávání výchova a osvěta by měla sloužit k rozvoji kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání ve vztahu k přírodě, znalosti a

dovednosti pro šetrné zacházení s přírodou a přírodními zdroji, schopnost v tomto směru kladně ovlivňovat své okolí a znalost základních principů ochrany životního prostředí.
Ve školním pojetí používat osvědčené metody, za účelem zvýšení motivace žáků v dané problematice. Prohlubovat všechny získané znalostí a propojovat je s praktickými činnostmi. Cíleně plánovat školní aktivity a následně je vyhodnocovat. Nechat žáky participovat na stanovování cílů v oblasti školního programu ekologické výchovy.